

TIMPUL TRANSILVANIEI

Onor
Palatul Cultural
Arad

Director: IONEL FILIPAS
Subdirector: Dr. ION I. POGANA

Arad, Duminică, 1 Decembrie 1940.

10 pagini 5 Lei

1 Decembrie
1940

Insemnări și fapte Transilvaniei

Acțiunea pentru menținerea Camerii de Muncă la Arad

Președinții tuturor breslelor meseriașilor, muncitorilor, funcționarilor particulari și ai altor asociații profesionale, au redactat un lung și bine întemeiat memoriu, adresat Ministerului Muncii, prin care cer menținerea Camerii de Muncă din Arad, afiliată orașului Timișoara, conform unui ordin ministerial recent.

În acest memoriu, reprezentanții autorizați ai breslelor, arată că prin mutarea camerei, la Timișoara, s'au aglomerat foarte mult lucrările camerei, având în vedere că după Timișoara, Aradul avea camera cu cei mai mulți membrii.

Pe de altă parte, drumul la Timișoara cere multe ore pierdute, mai ales pentru cei din județul Bihor, revenit aceleiași camere.

La Timișoara, arată breslași arădani, ei ar fi puși în minoritate de unele organizații, când la Arad erau adevărații conducători.

Aradul are un inspectorat al muncii, deslipit din cel dela Timișoara, tocmai pentru că s'a recunoscut la timp marea însemnătate a centrului Industrial și comercial care este Aradul, unde meseriașii și muncitorii români, chiar și sub dominația străină, aveau cele mai puternice organizații profesionale.

Camera de Muncă din Arad a avut o activitate care s'a clasificat printre primele din țară, iar la expoziția documentară, a înregistrat un succes elogiat de toți conducătorii camerei muncii din București.

În continuare, reprezentanții

tare moșneag, astăzi din nou în robie, căzut la pat, mai mult din cauza sărăciei decât sub povara anilor, — în ziua zilei marelui unirii, se va lăsa ridicat pentru câteva clipe, sprijinindu-se cu mâinile de marginea patului, să mai poată privi încă odată, pe Țearestră, în afară.

Înțelepciunea lui, va evoca din nou măreția zilelor pentru care a-i lui au murit, pentru cu el, alături de atâția frați români liberi, să poată participa la adunarea dela Alba Iulia, — și, apoi, amărăciunea zilelor când uitasem cu toții, însemnătatea zilei de 1 Decembrie. Deștepti cum eram, ne-a fost interzis să mai cântăm Imnul desrobirii naționale — Deșteaptă-te Române.

Apoi, frânt de oboseală, cu broboane de sudori la tâmpole, — știindu-se neputincios astăzi, după ce ne-a văzut pe noi nevrednici eri, va mai adăuga un ultim cuvânt, celor ce vor veni Răbunați-ne voi!

ioan Filipas

breslelor cer ca această cameră să rămână cu județele Arad, Bihor și Hunedoara, iar cea din Timișoara cu județele bănățene, unde se găsesc de asemenea importante centre industriale.

Se crede că în cele din urmă se va reveni asupra desființării a camerei muncii, în urma acestui memoriu.

Dealtfel, în Arad, camera are un local corespunzător, până când la Timișoara, nici cel de până azi nu era satisfăcător.

În vederea redeschiderii teatrului comunal, s'a ținut o consfătuire la primăria orașului, în prezența d-lor: Ion Moldovan, delegatul P. S. Sale Dr. Andrei Magier, Episcopul Aradului și președintele comitetului pentru redeschiderea teatrului, Dr. Emil Monția, primar, Lazar Nichi, directorul Palatului Cultural, Tiberiu Vuia și George Moștu, publiciști.

După ce a vorbit dl dr. Ion Moldovan, care a cerut un teatru permanent pentru Arad, a luat cuvântul dl dr. Emil Monția, primar, spunând că îmbrățișează cu toată căldura ideea redeschiderii acestui teatru, promișând că va face tot ce este posibil pentru aceasta, mai ales pentru că statul legionar urmărește ridicarea spirituală a Neamului.

S'au luat apoi o serie de măsuri administrative în legătură cu deschiderea teatrului.

În consfăturile viitoare, problema deschiderii unui teatru permanent va fi pusă la cale în mod detaliat.

Acum câteva zile a fost constituită în orașul nostru „Asociația comercianților și meseriașilor români expulzați și refugiați” cu sediul în str. I. G. Duca No. 17.

Din comitet fac parte d-nii: Teodor Popa, comerciant refugiat din Oradea, președinte; Gheorghe Botezatu, refugiat din Oradea, vice-președinte; Dr. Nicolae Toulă, secretar general și juriscult; Nicolae Ursovicu, secretar de ședință; Vasile Grigoriu, Oradea; Adalbert Hațeganu, Oradea; Augustin Pantoș, Oradea; Gheorghe Mărcuș, Mărghita; Pompeiu Mureșan, Jibou; membrii în comitet.

Apoi D-nii: Dimitrie Sevesdiu Dumitru Chelemen și Avram Grigorie, membrii supleanți.

Chestura poliției aduce la cunoștința tuturor supușilor străini care au cartele de identitate și certificate dr. Nansen, că taxa care trebuie plătită pentru timbrul fix, nu se mai depune la Banca Națională, ci la Administrația Financiară, la art.

157, de unde vor primi o chitanță, care se anexează la actele depuse.

Toți proprietarii de ambarcațiuni de lot felul, care au fost rechiziționate de armată, le pot ridica în fiecare zi, din locul unde au fost depozitate, pe malul Mureșului.

La intervenția primăriei, s'a aprobat ca târgurile de toamnă din județul Arad, dacă târgul cade în zi de sărbătoare, să se țină în ziua doua, când se lucrează.

Dl Dr. Alex. Aciu, binecunoscutul luptător politic ardelean, fost deputat și prefect, iar în ultimul timp notar public în Cluj, fiind expulzat, și-a deschis birou de notar public în comuna Ineu, jud. Arad.

Dl dr. Cornel N. Anca, fost primar al Clujului, fiu al județului Arad, a fost numit sub-director al Băncii ardeleni, filiala din localitate.

Dl Vasile Filip și-a deschis o frizerie românească în Chișineu-Criș.

În comisia interimară a secției județene, a colegiului medicilor, din orașul nostru au fost numiți d-nii: Dr. Dtru Zeana, Dr. Ioan Moldovan, Dr. Țucudean Florian, Dr. Coțioiu Romuald, Dr. Băltoiu.

D. ing. Ctin. Popovici, directorul fabricii „Astra” din localitate, a fost numit director general al uzinelor N. Malaxa, din București.

Carei

Preotul reformat Göncki Sándor a organizat în ziua de 9 Octombrie a. c. la cercul lor de lectură și petreceri „Református kör” vreo zece grupuri din derbedei orașului, cu care a atacat și devastat colonia românească Ianculești, din vecinătatea orașului, maltratând bărbații femeile și copiii.

Cluj

Prețul lemnului de foc a fost fixat la un preț maximal 9.900 lei vagonul la fag și carpen, 9300 lei, frasin, cer și ștejar și 9.600 lei, numele de salcâm.

Print'o decizie ministerială s'a hotărât menținerea și pentru mai departe a cartelelor de zahăr.

Conducătorii magazinului Valer Pascu, au fost pedepsiți pentru speculă.

Comandamentul militar a dispus rechiziționarea cailor redați de armata română.

După „Ellenzék”, încasările zilnice la administrația financiară „Cluj” trec peste 10.000 pengö.

Comandamentul municipiului nostru, a invitat toți proprietarii imobilelor din Cluj, să anunțe exproprierea făcute sub regimul românesc.

Luni au început cursurile la universitatea maghiară, unde au fost înscriși 1668 studenți, din care 827 veniți din Ungaria.

Administrația militară ungară a acordat un credit de 8 milioane pengö pentru aprovizionarea populației din Ardeal, pentru a se ameliora într'o oarecare măsură lipsa de alimente, ce se resimte tot mai mult.

Dl Pál György, fost secretar al partidului maghiar din Timișoara, a fost numit de către comandamentul militar în funcția de inspector al muncii.

Cu toate intervențiile făcute de agenții guvernului, sondând terenul pe lângă mai mulți fruntași români, întrebându-i dacă ar fi dispuși să primească a fi chemați în parlamentul ungar, până acuma n'a primit nimeni asemenea invitare.

Deva

D. Ioan Pop, fost director al Casei asigurătorilor Sociale din Dej, a fost numit ca director al Casei din orașul nostru, în locul d-lui Nicolae Șosdeanu, care și-a cerut pensionarea.

Oradea

La Oradea-Mare, trebuia să se facă pomenirea d-rului A. Lazăr, fruntaș din generația unirii, dar astăzi în acest oraș nu mai sunt îngăduite asemenea manifestații de pietate.

Pomenirea d-rului Aurel Lazăr s'a făcut astfel la Arad, implicându-se zece ani dela moartea sa.

D-rul Aurel Lazăr a fost luptătorul neînfricat al Bihorului, în cadrul Partidului Național Român, al cărui membru de marcă era.

A fost luptător strălucit și al barei, un adevărat avocat al poporului și al tuturor gazetarilor cerșiți cu justiția maghiară.

În casa lui din Oradea, s'a hotărât deslășirea Ardealului de sub robia maghiară, în ziua de 12 Oct. 1918. iar la data de 3 Noembrie 1918, ilustrul luptător înfruntă Consiliul național român.

După unire, a fost ministru de justiție în Consiliul Dirigent. A mai fost deputat și primar la Oradea, alegându-se foarte

Stefan Coroban CROITORIE — ARAD

Str. V. Goldiș 1. — Pal. Băncii Rom.

greu în parlamentul românesc, unde au intrat, în schimb, alătea nulități și secături.

Cu zece ani mai înainte, d-rul Aurel Lazar s'a slins din viață, fără să-și fi închipuit că mormântul său va rămâne curând în robia pentru sfărâmarea căreia a luptat atât de mult.

Orăștia

Moartea părintelui Ion Moța

În capitala ruinată și îndoliată de cutremur a țării, s'a slins din viață cucernicul părinte Ion Moța, protopopul nemuritor de acum înainte al Orăștiei.

Părintele Ion Moța, născut în anul 1868, face parte din marea generație de gazetari și luptători naționaliști ai Ardealului, care au luptat o viață întreagă pentru desrobirea acestei provincii.

Gazetar bine pregătit, dar mai ales dotat sufletește cu o mare dragoste de țară, Ion Moța a scris sub amenințarea temnițelor maghiare de eri, pe care le-a cunoscut și le-a fost un client statornic.

A scris la „Foiaia poporului”, „Telegraful român”, „Gazeta Metropolei Ortodoxe”, „Revista Orăștiei”, „Bunul economic” și alte numeroase publicațiuni, printre care „Universul”, al cărui redactor a fost mult timp.

Dar gloria ziaristică a părintelui Ion Moța o constituie gazeta „Libertatea”, pe care a scos-o la Orăștie, cu d. dr. Aurel Vlad și alți prieteni de idealuri.

„Libertatea” a făcut epocă în scrisul transilvănean ca „Tribuna”, „Românul și alte gazete.

În timpul războiului întregirii, părintele Ion Moța a colindat prin vechiul regat și America, făcând o intensă propagandă pentru desrobirea Ardealului.

„Libertatea” a mutat-o la București, readucându-o la Orăștia lui dragă când a sunat ceasul mult visat.

În România Mare, la a cărei temeele pusese o cărămidă de granit și părintele venerabil dela Orăștia, Ion Moța a avut de suferit apoi multe decepții.

Primele au fost acelea că mulți au încercat să-l cumpere cu funcții și onoruri, spre a-l face complice la nelegiuiri și acte murdare. Cucernicul slujitor al bisericii și al neamului nu putea primi asemenea tranzacții.

Naționalist și luptător fără frică și prihană, Ion Moța nu putea fi decât ceea ce i-a dictat conștiința: patriot, cu ori ce risc.

De aceea, spre finele vieții sale, i-s'a retras permisul de ziarist, în timp ce alăția analfați îl păstrau fără nici o justificare.

După cedarea unei părți din Ardeal, părintele Ion Moța trăia mai mult în lumea umbrelor, acolo în cer, alături de fiul său Ionel Moța.

Aslăzi, în cimitirul glorios dela Orăștia, părintele Ion Moța își doarme somnul de veci, în liniștea care i-a fost mereu refuzată cât a stat în viață.

Un neam întreg se roagă pentru el.

Sibiu

Congresul „Astrei”

La Sibiu, un fel de lași al refugiului ca în 1918, se ține congresul anual al „Astrei”, la al cărui apel nu vor răspunde prezent mai multe județe ardelenene.

Dela acest tradițional și binecuvântat congres vor lipsi de asemenea unii dintre preoții și dascălii români care au murit nu de mult, în timpul și după retragerea din Ardealul de Nord, precum și aceia care zac prin închisori și spitale, grație felului elegant și uman în care au fost primiți de unguri.

Și în fine, dela congresul „Astrei” lipsesc grănicerii din Năsăud, bravii bihoreni și clujeni și toți țărani care făceau mândria săliilor unde își ținea adunările bătrâna societate de cultură ardeleană.

Un Andrei Șaguna, Stercașuluțiu, Timoteiu Cipariu, George Barișiu, A. Mocioni, Andrei Bărseanu și Vasile Goldiș ar muri din nou, dacă ar ști că „Astra” nu mai este aslăzi de fapt, decât a unei jumătăți din Ardeal, când ea a fost timp de optzeci de ani a tuturor românilor în robie sau libertate, după vremei.

Asociația „Astra” a propovăduit unirea, a afirmat unitatea de neam și de limbă a poporului român, peste care a căzut astăzi blestemul unui an care va rămâne însemnat cu litere de ocară neiertată în istoria națională.

Pentru desăvârșirea unirii, „Astra” a luptat din răsputeri timp de o jumătate de veac, prin congrese, șezători, manifestații culturale de tot felul, prin cărți, reviste și ziare, fiind prezentă pretutindeni, în frunte cu înalți ierarhi ai bisericii, cu

frunțașii politici și sfârșind cu toți preoții și dascălii din satele cele mai îndepărtate.

„Astra” a fost o școală de înaltă învățatură națională, pe care n'a putut-o băga în temnițe fosta stăpânire maghiară, pentru că era răspândită peste tot, chiar și acolo unde te așteptai mai puțin.

Ardealul îi datorează „Astrei” cât Universității clujene după unire, dacă nu mai mult chiar, când ne gândim că asociația are optzeci de ani de activitate, în mijlocul poporului, nu numai între câteva mii de studenți.

E drept că în ultimii ani, activitatea „Astrei” a stagnat. Oamenii erau prea ocupați cu d'ale politicii și chestiile bănești, dar acum asociația își va regăsi cadența furtunoasă de odinioară, adunând sub steagurile ei glorioase întreaga elită intelectuală a Ardealului cât ne-a mai rămas, și dacă va fi cu puțință, va menține și despărțimintele din Ungaria, care vor fi chemate la congrese, atâta vreme cât va persista starea de nedreptate de astăzi.

Este o datorie de onoare pentru toți ardelenii să se strângă în jurul „Astrei” în ceasurile grele prin care trecem, spre a menține cât mai trează, solidaritatea dintre noi și legăturile spirituale cu frații căzuți din nou în urgie.

Fiindcă „Astra” este o forță pe care nu o pot nimici toate tratatele prin care ni s'au strivit drepturile în cursul vremii, cum nu o vor distruge nici anii ce vin.

În acești ani, misiunea „Astrei” va fi epocală, mai ales dacă va întruni pe toți ardelenii sub același scut de luptă.

Dr. Ion I. Pogana

București

Studentul Mircea Popescu, domiciliat în București, Parcul Rahovei nr. 7, și-a ucis propria lui soră, cu numele Maria, licențiată în litere.

Motivul crimei este că victima suferea de alienație mintală și fratele a voit astfel să-i curme chinurile.

Ucișorul s'a predat poliției, care l-a tertat.

Printr'un jurnal al consiliului de miniștri, a fost disoluată asociațiunea „Pro Transilvania” înființată de curând.

Secretariatul Mișcării legionare face cunoscut că, aniversarea a 22 ani dela unirea dela Alba Iulia va fi organizată în cadrul unor solemnități deosebite, la care vor lua parte toate unitățile legionare.

Zalău

Se știe că orașul nostru a fost „ocupat” de trupele maghiare în ziua de 8 Septembrie. A doua zi, acestea plecând mai departe, abia ieșiți din oraș, sub brădețul Meseșului, în două gospodării românești au împușcat pe Gavrilă Vicaș, fratele său Alexandru Vicaș, soția lui Gavrilă Vicaș și soția lui Gheorghe Prunea, care cu toții se aflau la lucru.

Apoi mai departe, pe serpentine, au împușcat vreo zece români, care mergeau pașnici la Zalău, cu lapte și ouă de vânzare.

Printre aceștia se afla și funcționarul local Săteanu, care a murit pe jos din Trăsnea, fiind desconcentrat.

Restaurant „București”

(Proprietar: TRAIAN CRISTEA)
Grătar special. Muzică de primul rang.
ARAD, Piața Avram Iancu 10

RESTAURANTUL

Pavel Pecican

(Fost TAVERNA)

În fiecare seară muzică excelentă. Mâncări reci și calde cu servire promptă. Grătar special.

ATENȚIUNE!

Schimb de casă și pământ.
În comuna Tileag jud. Bihor, 18 km. de Oradea, 4½ jug. pământ, cl. 1, 2 case, grădina lucrată de de Bulgari, în valoare de lei 5-600.000. Adresa la ziar.

Văd. lui Coloman Hartmann

GIUVAERGIU. Ceasuri moderne pt. perete Arad, Bul. Reg. Maria 26.

Călăuza noastră:

Bodega Popa

Mâncări reci și beuturi s'aritoare
Arad, Piața Mihai Viteazul.

Gheorghe Budean

Croitur Piața Avram Iancu 11

MILAS GAVRIL CROITORIE
Depozit permanent de costume pentru bărbați și copii, precum și paltoane de piele. Execută la comandă cu prețuri mici
Arad, Bul. Reg. Ferdinand 49.

P. T.

Am ocară a aduce la cunoștința Dv., că în urma retragerii D-lui KERPEL din firma I. KERPEL existentă de 43 ani, subsemnata am preluat ca singură proprietară numita firmă cu întreg inventarul. Întreprinderea de librărie va ființa sub denumirea

„LIBRO” PAULA MERA

Cu acest prilej rog să-mi acordați același sprijin și în viitor.

Cu toată stima:
PAULA MERA

Toți Legionarii își repară pantofii la

PANTOFĂRIA Simion Bătrâna
ARAD, Strada Meșlanu 7.

Francisc

Martics

Croitorie pentru domni și
ARAD,
Bdul Reg. Ferd. I. No. 5.

L. ÉLES

Magazin de coloniale
aromate și delicatose
Servire ieftină, promptă
și conștiințioasă.

ARAD, Strada Brătianu 1

Au sosit nouile modele de radio

Toate mărcile mondiale în depozit

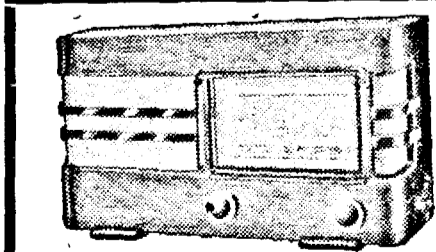
GRAETZ, Schaub, Blaupunkt, Standard, Minerva, Braun, Radione, Saba, Baronette, Hornyphon

dela lei
3000
incepând

RATE
AVANTAJOASE

Sighismund HAMMER și Fiul

ARAD, Bul. Reg. Ferd. 27 Tel. 1847

Cu „BRAUN-KOFFER”, ascultați toate posturile din lume fără pământ și fără antenă — chiar și portativ.

Săptămâna

TIMPUL TRANSILVANIEI
ziarul Românilor transilvăneni
de pretutindeni

Redacția și Administrația:
ARAD, Strada Vasile Goldiș No. 8

ABONAMENTE:

Un an Lei 120
Șase luni 80
Pentru firme 300
Autorități și întreprinderi 600
Satenii și lucrătorii 120

Abonamentele se plătesc înainte
Cont la C. E. C. 87219.

D. Adolf Hitler, a binevoit să pună la dispoziția guvernului român prin d. G. Steltzer, înărcinatul cu afaceri al Germaniei douăzeci mii mărci germane (10 milioane lei) ca un oar personal pentru marirea fondului de sprijinirea Sinistrărilor, în medicamente.

D. Horia Sima, președinte ad-interim al consiliului de miniștri, primind acest dar, a telegramă de mulțumire.

Di Viorel Giurgiu comandant al refugiaților

Preotul Viorel Giurgiu, comandant-ajutor legionar, a fost numit comandant al refugiaților și epulzaților din Arad.

Nu se putea ca d. prefect Ilie Rottea să găsească o persoană mai indicată pentru această sarcină delicată. Ea reclamă atâta răbdare pe care numai un preot ca Viorel Giurgiu, purtat prin temnițe și suferințe, poate avea, și atâta bunătate cât poate avea un demn slugitor al altarului.

Pentru meritele sale din Mișcarea Legionară, părintele Viorel Giurgiu ar fi putut cere al onoruri și funcții, bine retribuite dar acest modest luptător a preferat unul fără plată, dar ca să îi dă ocazia să facă numai bine și aline suferințe.

De aceea ținem să scrierândurile acestea de simpatie pentru acest vrednic preot.

În locuința sa din București s'a sinucis fostul Comandant „Străzii Țării”, Teofil Sidorovici.

În grădina d. N. Muntea din Râmnicul Sărat, au înflorit trandafirii ca în timpul verii.

D. inginer N. Malaxa, a luat inițiativa construirii în București a unui stadion pentru toate sporturile, după planurile făcute în conformitate cu dorțile profesorului Nae Ionescu. Stadionul va avea o capacitate de 100.000 locuri și va costă 100 milioane.

Citiți

Timpul Transilvaniei

Gheorghe SZILVA

Croitur pentru dan
Confecționează parcuri și taileuri

ARAD, Str. V. Goldiș

Vizitați MAGAZINUL DE HAINE al lui IOSIF MUZSAY (vis-a-vis cu teatrul) Cel mai elin izvor de cumpărare în haine bărbătești, palton, etc